

ОБЛІК ЯК СИСТЕМА У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ

Лучик Г.М.

Буковинський державний фінансово-економічний університет

У статті розкривається сутність поняття «система», а також перелічено та обгрунтовано основні ознаки системи. Розкрито та проаналізовано визначення системи бухгалтерського обліку. Охарактеризовано основні властивості системи бухгалтерського обліку та розкрито завдання облікової системи як кінцевого результату діяльності суб'єктів господарювання в необхідні для управління терміни, забезпечення контролю за використанням ресурсів на рівні підприємства та центрів відповідальності.

Ключові слова: система, бухгалтерський облік, система управління, інформаційна база, облікова система.

Постановка проблеми. Об'єктом управління є підприємство, а суб'єктами – власники, менеджери. В свою чергу управління як процес є функцією системи, і саме воно забезпечує досягнення мети, стійкість і розвиток системи. Крім того, ефективне управління підприємством повинно бути спрямоване на збереження основних властивостей системи. Водночас на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій важливим аспектом є утворення інформаційних систем в управлінні підприємством, які формуються на основі результатів діяльності підприємства відображених за допомогою даних бухгалтерського обліку та аналізу. Тому, важливе місце у системі управління посідає інформаційна база сформована на підприємстві для прийняття ефективних управлінських рішень. Для того, щоб розкрити зміст системи управління необхідно застосовувати системний підхід при дослідженні даного питання. Враховуючи чинники зовнішнього і внутрішнього середовища в якому функціонує підприємство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням системи обліку у формуванні інформаційної бази для управління займалися вітчизняні та зарубіжні фахівці такі як: С.М. Бацар, Н.А. Бла-

тов, М.І. Боднар, П.Н. Василенко, А.А., Додонов, В.В. Євдокимов, Ю.Ф. Кравченко, С.І. Ожегов, В.Ф. Палий, М.С. Пушкар, А.Н. Саріків, Я.В. Соколов, М.Г. Чумаченко та інші вчені.

Мета статті полягає в науково-теоретичному обгрунтуванні системи обліку у формуванні систем управління.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку науки не існує єдиного підходу до трактування поняття «система». Це можна пояснити широким спектром застосування даного поняття у всіх сферах життєдіяльності. Відповідно до загальної теорії систем під системою розуміють множину об'єктів, частини або елементами системи – пов'язаних певними відносинами між собою а також їх атрибутів – властивостей об'єктів. Тобто система – це сукупність елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках між собою і утворюють певну цілісність, єдність [9, с. 76].

Як правило, під системою розуміється сукупність взаємодіючих компонентів. Саме таке визначення системи ми знаходимо у одного із основоположників загальної теорії систем Людвіга фон Берталанді. У найбільш широкому розумінні термін «система» використовується для опису са-

Таблиця 1.1.

Поняття «система» з різних позицій трактування вченими

Прізвище автора	Визначення поняття
З точки зору філософії	Система – це сукупність елементів, які пов'язанні та взаємодіють між собою, утворюючи певну цілісність, єдність [9, с. 77].
З точки зору наукової методології	Система – це комплекс взаємодіючих елементів, які в своїй єдності створюють деяку цілісність [17, с. 153].
Кравченко Ю.Ф.	Система – це сукупність елементів, утворюючих єдине ціле і взаємодіючих один з одним, а також з навколишнім середовищем [17, с. 153].
Берг А.І.	Під системою слід розуміти організовану безліч (множину) структурних елементів, що є взаємопов'язаними та виконуючими певні функції [1, с. 157].
З точки зору організації виробництва	Система – це особливий склад систем, які включають працівників, знаряддя і предмети праці та інші елементи, які необхідні для функціонування системи в процесі якої створюється продукція або послуги [2, с. 158].
Ожегов С.І.	Система – це певний порядок в розташуванні і зв'язку частин будь-чого, в діях; форма організації будь-чого; децю ціле, що виступає єдністю закономірно розташованих частин, що знаходяться у взаємозв'язку [10, с. 123].
Даль В.І.	Система (грец.) план, порядок розташування частин цілого, визначений пристрій, хід будь-чого в послідовному, зв'язаному порядку [5, с. 315].
Азрім'ян А.Н.	Система – множинність взаємодіючих елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним і складають цілісне утворення [3, с. 101].
Пушкар М.Г.	Система – це така сукупність об'єктів, яка в результаті їх об'єднання набуває нових властивостей, відмінних від властивостей кожного з окремих об'єктів (емерджентність). Емерджентність або синергетичний ефект визначається як здатність набувати системою таких нових властивостей чи якостей, що не притаманні жодному з об'єднаних у системі елементів [14, с. 230].
Хендрексан Э.С., Ван Бреда М.Ф.	Під системою розуміється упорядкована сукупність елементів, між якими існують певні зв'язки [18, с. 161].

мих різних явищ і трактується як правильність в розміщенні частин, конкретний порядок, форма устрою, організація діяльності та ін. [17, с. 153].

Розглянемо поняття «система» з позиції трактування різними вченими за допомогою таблиці 1.1.

Між елементами множини, що створює систему, встановлюються певні відносини та зв'язки. Внаслідок цього, сукупність елементів перетворюється в єдине ціле, в якому кожен елемент врешті-решт зв'язаний з усіма іншими елементами, і його властивості не можуть бути усвідомлені без урахування цих зв'язків. У свою чергу, властивості системи виявляються не просто сумою властивостей складаючих її окремих елементів, а визначаються наявністю та специфікою зв'язку та відносин між елементами, тобто конституюються як інтегративні властивості системи як цілого, що і знайшло своє відображення в більш суворому сутнісному визначенні поняття «система» [17, с. 154].

Можна стверджувати, що хоча існує безліч визначень поняття «система» науковцями всі вони виділяють, що система – це сукупність елементів. Отже, необхідно зазначити, що система – це сукупність взаємопов'язаних елементів, які взаємодіють між собою, виконують відповідні функції та володіють притаманними їм властивостями для вирішення відповідних завдань у системі управління.

При визначенні змісту поняття системи треба підкреслити такі її основні ознаки:

- 1) систему не слід розглядати лише як сумарний вираз, конгломерат якихось елементів;
- 2) кожна система володіє певною якістю, що не притаманно окремим її частинам, але впливає із їх властивостей;
- 3) будь-яка система та її частина не можуть розглядатися ізольовано одна від одної;
- 4) зв'язки системи з частинами, що її складають, сильніші за зв'язки системи в цілому або її елементів з іншими системами;
- 5) кожна система є частиною системи більш високого рівня;
- 6) усі системи не є незмінними [17, с. 158].

Кравченко Ю.Ф. вважає, що системі, як категорії теорії управління, притаманні:

- 1) наявність складових частин (елементів, підсистем);
- 2) наявність тісних зв'язків між ними;
- 3) цілісність, котра обумовлюється взаємозв'язком та взаємодією окремих структурних елементів;
- 4) сполучення відносної самостійності кожного окремого елемента системи з обов'язковим виконанням ним функцій, що необхідні для існування системи в цілому [17, с. 157].

Процеси управління притаманні не всім цілісним системам, не всім матеріальним утворенням, а системам біологічного, соціального порядку і також системам автоматичних машин та механізмів, що штучно створені людиною. Як зауважує той самий А.І. Берг, існують три основні сфери управління: управління процесами, що відбуваються в живих організмах (біологічне); управління системами машин, технологічними процесами і взагалі процесами, що мають місце при цілеспрямованому впливі людини на природу (технічне); управління діяльністю людських колективів, що вирішують те чи інше завдання (соціальне) [2, с. 178].

Оскільки підприємство, яке функціонує на ринку є складною системою воно включає безліч підсистем. В свою чергу, система управління є однією із них, основне призначення якої це реалізація прийнятих управлінських рішень з максимальною

ефективністю для підприємства. Одночасно система прийняття управлінських рішень за сучасних темпів розвитку та науково-технічного прогресу залежить від впливу зовнішніх та внутрішніх чинників. Якщо зовнішні не завжди можливо передбачити то вплив внутрішніх можна спрогнозувати та постійно контролювати використовуючи систему внутрішнього контролю.

Кожна система має вхідний вплив, систему обробки, кінцевий результат та зворотній зв'язок. Зв'язки між елементами системи – це з'єднання між елементами, які впливають на поведінку елементів і систему в цілому. Види елементів і зв'язків можуть бути різноманітні. Вибір тих чи інших елементів і зв'язків з множини реально існуючих в ролі предмету дослідження залежить від поставленої проблеми. Системами, що є ключовими для управління підприємством є система бухгалтерського обліку та аналізу. Тобто бухгалтерський облік і аналіз є інформаційними підсистемами системи управління.

Управлінська діяльність, за своєю сутністю, завжди є інформаційною, а тому роль особливої системи в управлінні стає визначальною. Разом з тим, система обліку відносно незалежна від системи управління, як наука про генерування інформаційних ресурсів, а з іншого боку, облік повністю підпорядковується системі менеджменту в тій частині, що стосується визначення характеру, обсягу, строків, форм подання, релевантості та інших характеристик інформації, а також вибору методів збору, обробки даних та підготовки інформації на запит управлінців. Без усвідомлення того, що система обліку виконує сервісну функцію в системі менеджменту, подальший розвиток, як однієї, так і другої системи, в принципі неможливий.

Систему обліку підпорядковують системі управління з метою отримання такої інформації, яка необхідна для виконання функцій не віртуального менеджера, а конкретних осіб з їх індивідуальними запитами. В той же час, система обліку незалежна від системи управління у виборі методів, інструментів, засобів та алгоритмів отримання фактів господарської діяльності та перетворення даних в інформацію. Отже, змістовний аспект інформації визначає система управління підприємства, а технічний – система обліку. З точки зору системи управління облік є лише засобом обробки даних і перетворення їх в доступну для розуміння інформацію про фактичний стан об'єктів спостереження, яка необхідна при виконанні працівниками системи управління функцій контролю [13, с. 125].

На думку Євдокимова В.В. будучи практичною реалізацією економічної теорії, бухгалтерський облік повинен мати змогу комплексно вивчати і аналізувати події господарської діяльності, які одночасно виступають показниками діяльності підприємства та економічними факторами соціального життя. Для вивчення системи бухгалтерського обліку та побудови її моделі необхідно вивчити всі елементи системи [9, с. 78].

До цього часу у поняття системи бухгалтерського обліку вкладається різний зміст. Для прикладу, наведемо лише декілька визначень системи бухгалтерського обліку (табл. 1.2).

У результаті проведеного аналізу табл. 1.2. можна стверджувати, що система бухгалтерського обліку трактується як сукупність реєстрів, записів, що виконуються в бухгалтерському обліку для запису операцій та складання звітів з однієї позиції, або як система бухгалтерського обліку додають сукупність відповідних принципів та методів,

Таблиця 1.2.

Визначення поняття «система бухгалтерського обліку» в різних літературних джерелах

Прізвище автора	Визначення поняття
Азрилян А.Н.	Система бухгалтерського обліку – це комплекс реєстрів з обраної форми, групування аналітичних реєстрів обліку, первинних документів [3, с. 20].
Барац С.М.	Під системою бухгалтерії розуміють сукупність торгових книг, які взаємно доповнюють одна одну і пов'язані між собою єдністю принципу, покладеного в основу самої бухгалтерії [1, с. 12].
Блатов Н.А	Система рахівництва – це закінчена організація облікових записів, що виступає логічним розвитком єдиного принципу і якій притаманні повнота, всебічність та універсальність [4, с. 18].
Боднар М.І.	Бухгалтерський облік – це економічна наука, яка володіє необхідними атрибутами: специфічною діяльністю, котра пов'язана з усіма видами господарської діяльності, містить власний категорійний апарат, упорядкований в теорію, методи та прийоми щодо формування інформаційних потоків для прийняття економічних рішень [5, с. 60].
Василенко П.Н.	Певна сукупність елементів методу бухгалтерського обліку складає систему цього обліку [6, с. 35].
Додонов А.А.	Система обліку – це певний порядок побудови синтетичного та аналітичного обліку [8, с. 58].
Жолнер І.В.	Облік – це інформаційна система управління, яка постійно пристосовується до зростаючих потреб суспільства [11, с. 78].
Івахненко С.В.	Бухгалтерський облік – це складна тривінева система. Перший рівень – методичний, другий – технічний (рівень форми обліку), третій – організаційний [15, с. 78].
Саріків А.Н.	Під системою рахівництва розуміємо таку організацію рахункових записів, що цілком обґрунтовується логічно пов'язаними між собою певними принципами [11, с. 174].
Палий В.Ф.	Бухгалтерський облік представляє собою систему інформації про стан і рух ресурсів підприємства, про характер і результати господарської діяльності, що відображає і узагальнює господарські факти в єдиному вимірнику [11, с. 152].
Пушкар М.С.	Бухгалтерський облік – це велика й складна інформаційно-документна система, яка представляє собою сукупність елементів визначеного змісту й форми, пов'язаних між собою та об'єднаних регулярною взаємодією [12, с. 152].

що використовуються для відображення господарських подій на рахунках бухгалтерського обліку.

Якщо розглядати сутність обліку, який введеться на підприємстві то слід звернути увагу, на його суб'єктивний характер. Адже, бухгалтерський облік – це спостереження за фактами фінансово-господарської діяльності, результати якого фіксуються на матеріальних носіях. Але цей процес не можливий без участі людини, яка як носій суб'єктивного мислення переробляє відображенні «копії» об'єктів, виділяючи в різні властивості, форми руху, кількість. Що оцінюється за достовірністю (доказовістю) знання точністю, повнотою, релевантністю, глибиною, змінами у просторі та часі тощо.

Властивостями системи, згідно позиції Д.В. Смірнова, є те, що «...система прагне зберегти свою структуру (ця властивість базується на об'єктивному законі організації – законі самозбереження); система потребує управління.; в системі формується складна залежність від властивостей елементів й підсистем, які входять до її складу» [16, с. 76].

Завданнями облікової системи є визначення кінцевого результату діяльності суб'єкта господарювання в необхідні для управління терміни, забезпечення контролю за використанням ресурсів на рівні підприємства та центрів відповідальності. Бухгалтерський облік виступає з'єднуючою ланкою між господарською діяльністю підприємств і особами, що приймають рішення. Діючі принципи та правила організації обліку змінюються відповідно до потреб діяльності підприємств. Як зазначає проф. К.Е. Каллас «...система бухгалтерського обліку складається з багатьох відносно самостійних складових частин, які мають не лише вертикальні (ієрархічні), але й горизонтальні зв'язки, які дуже тісно переплітаються між собою» [16, с. 76].

Для системи обліку характерними ознаками є: наявність зв'язків (у тому числі зворотних), поділ

на частини, наявність структури (упорядкованих елементів), цілеспрямованість, збереження певної стійкості в заданих межах під впливом зовнішніх факторів та багатоаспектність. Система бухгалтерського обліку має розвинену структуру й різні за змістом внутрішні зв'язки. Вона нараховує велику кількість елементів та функцій, досить різних, однак взаємопов'язаних. Зміни в одному з елементів системи призводять до змін в інших. Завдяки дії системи бухгалтерського обліку забезпечується одержання та впорядкування вхідних даних і вихідної інформації в повному обсязі про господарську діяльність підприємства (процеси постачання, виробництва, реалізації, про доходи і витрати, що виникають при цьому, а також про господарські засоби підприємства та джерела їх утворення), для її вивчення різними користувачами з метою прийняття рішень, на підставі якої забезпечується управління підприємством через реалізацію його тактичних і стратегічних завдань. Чим різноманітнішою є вихідна інформація, тим більше рівнів управління вона забезпечує і тим складнішою є внутрішня структура системи бухгалтерського обліку. З цією метою в бухгалтерському обліку використовується грошовий вимірник поряд з натуральними та трудовими, що забезпечує відображення додаткових зв'язків і залежностей в цій системі.

Для системи бухгалтерського обліку характерна не лише наявність зв'язків і відносин між елементами, що її утворюють, але й нерозривна єдність з середовищем, у взаємозв'язку з яким вона проявляє свою цілісність. Система бухгалтерського обліку характеризується певною цілеспрямованістю, тобто всі її ланки служать загальній цілі – забезпечення різних користувачів необхідною обліковою інформацією для визначення та регулювання напрямів діяльності господарюючого суб'єкта.

Бухгалтерський облік є нічим іншим як частиною загальної інформаційної системи, яка пере-

творює первинні дані, зафіксовані в документах, в продукт для управління. Таким продуктом є оброблена інформація, яка має всі властивості товару. З цієї точки зору, на думку М.С. Пушкаря [12, с. 116], бухгалтерський облік є засобом виробництва товару особливого роду – інформації, яка має вартість, собівартість, ціну та інші категорії товарного виробництва. Розвиток системи бухгалтерського обліку повинен визначатися тим, яка інформація, кому та в які строки повинна подаватися.

Висновки. Отже, цілком закономірно, що система бухгалтерського обліку, як і будь-яка інша система, має свою будову, структуру й визначені функції. Будова системи бухгалтерського обліку визначається складовими її компонентами, в тому числі елементами методу бухгалтерського обліку. Структурою системи бухгалтерського обліку виступає внутрішня її організація, яка характеризується способом взаємодії її компонентів і їх властивостей. Система, що аналізується, містить елементи управління – об'єкт і суб'єкт, які пов'язані між собою певною послідовністю дій, що дає можливість отримувати інформацію та забезпечувати нормальну роботу керованого об'єкту. Об'єктом управління виступає процес відображення в бухгалтерському обліку сукупності матеріальних, трудових і грошових ресурсів в процесі їх кругообороту, суб'єктом – працівники бухгал-

терії (ведення обліку) та керівництво підприємства (організація обліку). Бухгалтерський облік є відкритою системою, в якій кількість елементів та зв'язків між ними змінюється залежно від входів та виходів з неї, яка здатна пристосовуватися до впливу оточуючого середовища. З цієї позиції для обліку, як і для будь-якої іншої інформаційної системи, характерні процеси сприйняття, перетворення та передачі інформації. Такий підхід в організації обліку передбачає обов'язкову наявність завдань, належне інформаційне забезпечення, динамічні умови, які визначають стійкість і гнучкість системи (документи), зовнішні обмеження (постанови, інструкції, накази тощо), зовнішні та внутрішні інформаційні потоки.

Наступним етапом дослідження повинна бути система економічного аналізу, оскільки, вчені пов'язують розвиток аналізу зі становленням бухгалтерського обліку та появою такої науки, як балансознавство. Поєднання цих двох систем аналізу та обліку дала поштовх не тільки розвитку теоретичних аспектів аналізу інформації та звітності підприємств, а й практичному спрямуванню. Перед системою управління постали питання правильного вибору методів та приймів аналізу господарської діяльності, його оперативності та розширення обсягу інформації, що залучена для його проведення.

Список літератури:

1. Барац С.М. Курс двойной бухгалтерии / С.М. Барац. – С. – П.: 1900. – 424 с.
2. Берг А.И. Информация и управление / А.И. Берг, Ю.И. Черняк. – М.: Экономика, 1966. – 64 с.
3. Большой бухгалтерский словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики – 1999. – 574 с.
4. Блатов Н.А. Основы общей бухгалтерии в связи с торговым, промышленным и сметным счетоводством / Н.А. – М.: 1926. – 531 с.
5. Бондар М.І. Бухгалтерський облік як інформаційна підсистема системи управління / М.І. Бондар. – С. 58-62.
6. Василенко П.Н. Основы бухгалтерского учета. Издание второе. Изд-во Экономической литературы / П.Н. Василенко. – М.: 1961. – 288 с.
7. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка; в 4 т. Т. 4: Н-V / В.И. Даль. – Оформл. «Диамант». – СПб.: ТОО «Диамант», 1996. – 688 с.
8. Додонов А.А. Организация учета в условиях АСУ / А.А. Додонов. – М.: Легкая индустрия, 1973. – 210 с.
9. Євдокимов В.В. Моделювання в бухгалтерському обліку: філософський аспект / В.В. Євдокимов. // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 3(25). – С. 75-80.
10. Ожегов С.И. Словарь русского языка. / С.И. Ожегов. – Изд. 7-е, стереотип. – М.: «Сов. Энциклопедия», 1968. – 900 с.
11. Палий В.Ф. Введение в теорию бухгалтерского учета. / В.Ф. Палий, Я.В. Соколов. – М.: Финансы, 1979. – 304 с.
12. Пушкар М.С. Філософія обліку. / М.С. Пушкар – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 157 с.
13. Пушкар М.С. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація: [монографія] / М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко. – Тернопіль: Карт-бланш, 2011. – 336 с.
14. Пушкар М.Г. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. / М.Г. Пушкар – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 424 с.
15. Саріків А.Н. Бухгалтерія / А.Н. Саріків. – Харків: 1927. – 385 с.
16. Смирнов Д.В. Основы бухгалтерского учета / Д.В. Смирнов. – Л.: Издательство Ленинградского университета, 1969. – 76 с.
17. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник / За ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.
18. Хэндрексан Э.С. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколов / Э.С. Хэндрексан, М.Ф. Ван Бреда. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.

Лучик Г.М.

Буковинский государственный финансово-экономический университет

УЧЕТ КАК СИСТЕМА В ФОРМИРОВАНИИ ИНФОРМАЦИОННОЙ БАЗЫ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация

В статье раскрывается сущность понятия «система», а также перечислены и обоснованы основные признаки системы. Раскрыто и проанализировано определение системы бухгалтерского учета. Охарактеризованы основные свойства системы бухгалтерского учета и раскрыто задание учетной системы как конечного результата деятельности субъектов ведения хозяйства в необходимые для управления сроки, обеспечение контроля за использованием ресурсов на уровне предприятия и центров ответственности.

Ключевые слова: система, бухгалтерский учет, система управления, информационная база, учетная система.

Luchyk G.M.

Bukovynskiy State Finance and Economics University

ACCOUNTING AS A SYSTEM IN SHAPING THE KNOWLEDGE BASE FOR MANAGEMENT

Summary

Essence of concept «system» opens up in the article, and also the basic signs of the system are transferred and grounded. Determination of the system of record-keeping is exposed and analysed. Basic properties of the system are described book-keeping account and the task of the registration system is exposed as end-point of activity of subjects of manage in necessary for a management terms, providing of control after the use of resources at the level of enterprise and centers of responsibility.

Keywords: system, record-keeping, control system, informative base, accounting system.

УДК 330.4:215.2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА В ЕКОНОМІЦІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Макарчук І.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

Визначено специфіку функціонування фінансового забезпечення та механізму інноваційної модернізації виробництва. Розглянуто зарубіжні підходи до організації та фінансування модернізації виробництва. Обґрунтовано систему фінансово-економічних чинників, що роблять вплив на фінансування процесів модернізації

Ключові слова: інновації, модернізація виробництва, фінансове забезпечення, фінансово-інвестиційні ресурси, фінансовий механізм, вітчизняна економіка, інноваційний процес, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми. Інноваційна модернізація виробництва вимагає мобілізації досить істотних обсягів фінансово-інвестиційних ресурсів. Процес залучення і розміщення фінансових ресурсів на такого роду цілі складає основу функціонування фінансового механізму інноваційної модернізації виробництва. Власне, від злагодженості, прозорості, результативності фінансового механізму безпосередньо залежить економічна ефективність процесу інноваційної модернізації виробництва.

Ефективність фінансового забезпечення інноваційної модернізації виробництва у вітчизняній економіці в даний час не можна визнати задовільною. Бюджетні кошти на цілі інноваційної модернізації часто виділяються несвоєчасно і не в повному обсязі, а процес їх розподілу є недостатньо прозорим, що підвищує корупційні ризики. Окремі програми інноваційної модернізації вітчизняного промислового виробництва не підкріплені джерелами фінансування, що, крім іншого, девальвує

саме значення ідеї модернізації в суспільному сприйнятті. У фінансуванні процесу інноваційної модернізації виробництва недостатньо активно використовуються ресурси комерційних банків та фондового ринку. Зазначене коло проблем і відсутність раціональних шляхів їх вирішення обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні проблеми визначення ролі інновацій в економічному розвитку розглядаються в працях А. Маршалла, Дж.М. Кейнса, Й. Шумпетера та інших вчених. Питання ефективного фінансового забезпечення інновацій досліджували такі вітчизняні вчені, як О. Волков, Н. Внукова, В. Геєць, М. Денисенко, С. Ілляшенко, М. Козоріз, О. Колодізов, М. Крупка, А. Кузнецова, В. Новицький, С. Онишко, О.М. Скібіцький І. Тивончук, Л. Федулова, І. Шовкун, М. Якубовський та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, у науковій літературі недостатньо повно висвітлені окремі питання